

สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

นางสาวผุสดี ถาวรกุล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

วิทยานพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

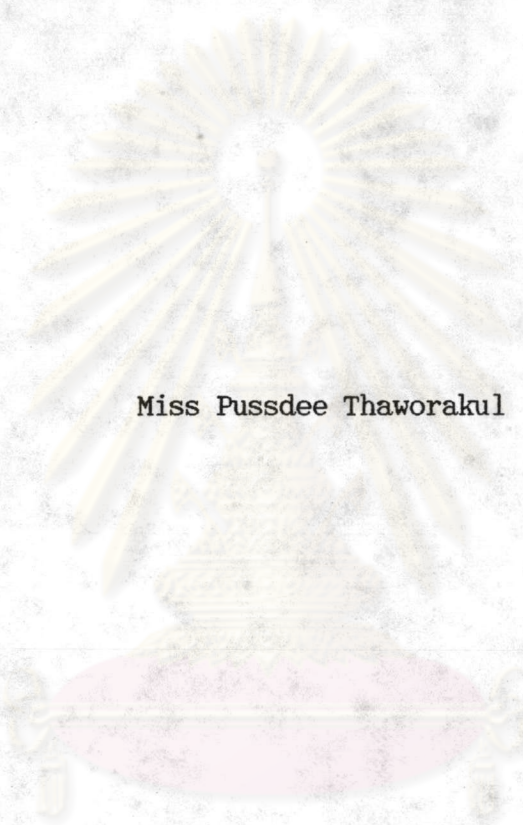
ISBN 974-576-506-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015361

I10301513

STATE AND PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING IN
PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Miss Pussdee Thaworakul

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-506-6

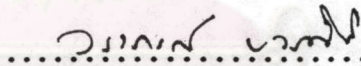
หัวข้อวิทยานิพนธ์ สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน
โดย นางสาวผุสดี ถาวรกุล
ภาควิชา อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา

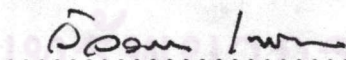

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยรักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชิตารัตน์ นุญช)

..... กรรมการ
(อาจารย์ รุ่ง ผลสวัสดิ์)

ผู้ดี ถาวรกุล : สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา เอกชน (STATE AND PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS)

อ.ที่ปรึกษา:รศ.ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 286 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน สํารวจความคิดเห็นอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพการจัด และปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา (ISCED) ระยะเวลาในการดำเนินงานของสถาบัน และคุณวุฒิของผู้สอน

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสำรวจสภาพทางกายภาพของสถาบัน และแบบสอบถามอาจารย์ นักศึกษาปริญญาตรี และนักศึกษาปริญญาโท จำนวน 1,341 ชุด เก็บแบบสอบถามคืนและคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ได้ 1,076 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80.24

ผลการวิจัยพบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่เปิดดำเนินการสอนระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะคณะบริหารธุรกิจมากที่สุด การสอนของอาจารย์มุ่งเน้นให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาทำงานในภาคเอกชน และประกอบอาชีพอิสระ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นส่วนใหญ่สภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน อาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ดำเนินการในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ในระดับมาก เช่น ความรู้ความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนของอาจารย์ประจำ และอาจารย์พิเศษ ส่วนข้อที่พึงพอใจน้อยคือ การจัดให้นักศึกษา ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่ การมีเวลาให้นักศึกษาของอาจารย์พิเศษ ทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษของนักศึกษา และที่นั่งพักผ่อนในบริเวณสถาบัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นด้านการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และความพึงพอใจในระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี ที่อยู่ในกลุ่มสาขาวิชาที่แตกต่างกัน ในสถาบันที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี กับวุฒิปริญญาโท มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
.....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

PUSSDEE THAWORAKUL : STATE AND PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING IN PRIVATE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. WALLAPA S. DEVAHASTIN, Ed.D. 286 pp.

The objectives of this research were to assess the state, and to identify the problems of teaching and learning in private higher education institutions.

Data were collected from instructors and students in eleven private higher education institutions in Thailand. A total of 1,341 questionnaires were distributed to selected samples of instructors, undergraduate students and graduate students and 1,076 complete questionnaires or 80.24 percent were received.

The collected data were classified by the fields of studies, (ISCED), length of operation of institutions, and educational level of instructors for comparison. Most of these private higher education institutions offered courses at both undergraduate and graduate level in the fields of social science and particularly in business administration. The main purpose of the private higher education institutions were to train their students to work in private sectors or to operate their own business. The samples rated the instructional arrangement and the evaluation of student at the average level. The students and the faculty were satisfied with their institutions in many aspects except in a few item such as field trip, availability of time of part-time lecturers outside the class, students inadequate command of English, and the availability of recreation area.

Undergraduate students and faculty members in different fields of studies, and also institutions of different length of establishment were found statistical different at .01 level of significance. Faculty members with undergraduate degree were found statistically different from Master's degree at the level of .01.

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต *Pussdee Thaworakul*

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Wallapa S. Devahastin*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทั้งในด้านวิชาการและการทำงานตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาอุดมศึกษาทุกท่านที่ได้ให้ ความรู้ ข้อคิดเห็น และความกรุณาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด โดยเฉพาะหัวหน้าภาควิชาอุดมศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ไชวโกล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วราภรณ์ บวรศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดารัตน์ บุญนุช และอาจารย์เรณู ผลสวัสดิ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัย หอการค้าไทย ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ศาสตราจารย์ปัจฉิม บุญนาค และสภามหาวิทยาลัยหอการค้าไทยที่ให้ความกรุณาอนุญาตให้ลาศึกษาต่อจนสำเร็จ การศึกษา

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน และคณะกรรมการวิจัยสถาบันอุดมศึกษา เอกชน 4 ท่านที่กรุณาชี้แนะ ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนนำไปใช้ได้ อย่างเหมาะสม ทำให้การเก็บข้อมูลประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

คณะบุคคลผู้มีความสำคัญ และให้ความร่วมมืออย่างดีแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวม ข้อมูลซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง คือ สมาคมสถาบันอุดม ศึกษาเอกชน อธิการและอธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 11 แห่ง คณาจารย์และ บุคลากรของสถาบันที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการติดต่อ ประสานงานทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลลุล่วงในเวลาอันรวดเร็ว ตลอดจนอาจารย์และ นักศึกษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย และทุนอุดหนุนการทำวิจัยจาก โครงการวิจัยวางแผนอุดมศึกษาระยะยาวด้านสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

พลังสนับสนุนความสำเร็จอีกส่วนหนึ่งในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือความห่วงใย กำลังใจและความช่วยเหลือที่ได้รับจากพี่ ๆ และเพื่อนรุ่น 10 ภาควิชาอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง น.อ.สมศรี อ่ำสำอางค์ คุณจำเรียง เฮงเจริญ อาจารย์สุดารัตน์ ชัญเลขา อาจารย์นิภา วงศ์พัฒนพงษ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ อิศระมงคลพันธุ์ อาจารย์ นพรัตน์ พบลาภ อาจารย์ทิพวรรณ รัตนวงศ์ คุณวาสนา วงษ์เยาว์ และคุณภัทรวรรณ เจริญจิตต์

ขอขอบคุณ อาจารย์พันธ์ศักดิ์ พลสารรัมย์ ที่ให้กำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด ขอขอบคุณอาจารย์มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย อาจารย์คมกริช ถาวรวันชัย อาจารย์สุพงษ์ วิบูลย์เศรษฐ อาจารย์ปิยะรัตน์ แซ่ไต้หวัน โดยเฉพาะอาจารย์พัชรินทร์ แข็งแรง ที่ให้คำแนะนำ ข้อคิด ข้อเตือนใจในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณน้องสาว อัจฉรา ถาวรกุล ที่ช่วยดำเนินการติดต่อประสานงานด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยขอขอบคุณประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยนี้ แต่คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งให้ความรัก ความเข้าใจและกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรคนานาประการ พร้อมทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาและทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด และขอระลึกถึงพระคุณครู อาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้มาตั้งต้นจนถึงปัจจุบัน จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษาเป็น "มหาบัณฑิต"

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจของท่านทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้นเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายโปรดดลบันดาลให้ทุกท่าน ประสบความสุข ความสำเร็จ สมปรารถนาและเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

ผู้สื ถาวรกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามเพื่อการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่จะได้รับจากผลการวิจัย.....	10
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
องค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอน.....	12
การจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษา.....	42
พัฒนาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
	ลักษณะของแบบสอบถาม.....	66
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
	การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	70
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
	ระบบการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน.....	74
	สภาพการจัดการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน.....	82
	การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม....	88
	วิธีการสอนแบบต่าง ๆ ของอาจารย์เมื่อกลุ่มผู้เรียนมีขนาดแตกต่างกัน....	108
	สภาพการจัดการเรียนการสอนและความพึงพอใจด้านต่าง ๆ	112
	การเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาจารย์ และระหว่างกลุ่มนักศึกษาปริญญาตรี	130
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	175
	สรุปผลการวิจัย.....	178
	อภิปรายผลการวิจัย.....	198
	ข้อเสนอแนะ.....	224
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	226
	บรรณานุกรม.....	228
	ภาคผนวก.....	235
	ประวัติผู้เขียน.....	286

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนสถาบันอุดมศึกษา เอกชนและกลุ่มสาขาวิชาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	7
2	รายชื่อสถาบันอุดมศึกษา เอกชนที่ได้รับใบอนุญาตจัดตั้ง และดำเนินกิจการในปัจจุบัน	47
3	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	62
4	จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบ.....	66
5	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งออกไปและได้รับคืนมา จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มสาขาวิชา.....	69
6	ผลการสำรวจการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เอกชน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	74
7	จำนวนสถาบันที่มีหน่วยงานหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอน ในด้านต่าง ๆ	86
8	จำนวนสถาบันที่ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนของ นักศึกษา.....	87
9	สถานภาพของอาจารย์.....	91
10	ภาระงานสอนของอาจารย์.....	93
11	ภาระงานอื่นของอาจารย์.....	95
12	การสอนของอาจารย์.....	96
13	การจัดทำประมวลการสอนรายวิชา และประเมินผลการ เรียนการสอนของอาจารย์.....	98
14	สถานภาพของนักศึกษาปริญญาตรี.....	101
15	สถานภาพของนักศึกษาปริญญาโท.....	106
16	ความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน.....	111

ตารางที่	หน้า
17	ความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาตรีเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน..... 113
18	ความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโทเกี่ยวกับวิธีการสอนของอาจารย์ จำแนกตามขนาดของกลุ่มผู้เรียน..... 115
19	วิธีการสอนอื่น ๆ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม 117
20	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการ สอนด้านคุณลักษณะของนักศึกษาตามความมุ่งหมายของอาจารย์..... 118
21	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การ สอนด้านการมุ่งสอนให้ประกอบอาชีพ..... 121
22	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาด้านการเรียนการสอน..... 123
23	ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาด้านการประเมินผลการเรียน การสอน..... 126
24	ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาด้านอาจารย์ประจำและ อาจารย์พิเศษ..... 128
25	ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาด้านนักศึกษาและด้านการเรียน การสอน..... 131
26	ความพึงพอใจของอาจารย์และนักศึกษาด้านสภาพแวดล้อมการเรียน การสอน..... 134
27	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ด้านการเรียนการสอน..... 136
28	เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน..... 141
29	เปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ด้านอาจารย์ประจำและด้านอาจารย์พิเศษ.... 144
30	เปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ด้านนักศึกษาและด้านการเรียนการสอน..... 147

ตารางที่	หน้า
31	เปรียบเทียบความพึงพอใจระหว่างกลุ่มอาจารย์ ระหว่างกลุ่มนักศึกษา จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน..... 151
32	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้านการเรียนการสอน..... 156
33	เปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้านการประเมินผลการเรียนการสอน... 159
34	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้านอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ... 161
35	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้าน นักศึกษา..... 164
36	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้านการเรียนการสอน..... 165
37	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ นักศึกษาที่อยู่ในสถาบันที่มีระยะ เวลาในการดำเนินการต่างกัน ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน.... 167
38	เปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันด้านการเรียนการสอน.... 170
39	เปรียบเทียบความคิดเห็นอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันด้านการประเมินผล การเรียนการสอน..... 172
40	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันด้านอาจารย์ประจำ และด้านอาจารย์พิเศษ..... 173
41	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันด้านนักศึกษาและ ด้านการเรียนการสอน..... 175
42	เปรียบเทียบความพึงพอใจของอาจารย์ที่มีวุฒิต่างกันด้านสภาพแวดล้อม การเรียนการสอน..... 177